

სარკინო-საქონლო უმჯობესების პრობლემები საქართველოს საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკაში

ლია ძეგისაური

თსუ ეკონომიკისა და ბიზნესის
ფაკულტეტის დოქტორანტი

გლობალიზაციის გაღრმავების პროცესი, გრძელვადიან პერსპექტივაში, ზრდის საქონლითა და მომსახურებით საერთაშორისო ვაჭრობის მოცულობას. ასეთ პირობებში ქვეყნების მონაწილეობა გლობალურ სავაჭრო პროცესებში განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იძენს. საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკაში არსებული ასიმეტრია უფრო და უფრო ცხადი ხდება და მისი დონე სტატისტიკოსებისა და პოლიტიკური წრეების მზარდ ინტერესს იწვევს.

საგარეო-სავაჭრო ურთიერთობების პრობლემემატიკის განხილვისას მხედველობაში უნდა იქნას მიღებული ის გარემოება, რომ სტატისტიკური მონაცემები გარკვეული ცდომილებით ხასიათდება. რეგისტრირებული ექსპორტ-იმპორტის მოცულობა არ შეესაბამება მთლიანი სავაჭრო ნაკადების სიდიდეს. მაჩვენებლები მეტნაკლებად მიახლოებითია, რადგან ექსპორტისა და იმპორტის გარკვეული ნაწილი სხვადასხვა მიზეზით აღურიცხავი რჩება.

საქართველოს საგარეო ვაჭრობაში ქვეყანა-კონტრაგენტებთან ურთიერთშორის განხორციელებული ექსპორტისა და იმპორტის ამსახველ მონაცემებს შორის განსხვავება მნიშვნელოვნად ართულებს მათ გამოყენებას პრაქტიკულ საქმიანობაში და ამ პროცესების ეკონომიკურ-სტატისტიკურ ანალიზში.

საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკაში განსხვავებათა ანალიზისას გამოიყენება შეფასების როგორც აბსოლუტური, ისე შეფარდებითი მაჩვენებლები.

სხვადასხვა ქვეყნის სტატისტიკურ მონაცემებს შორის არსებული განსხვავების აღმოჩენა და მისი სიდიდის გაანგარიშება შესაძლებელია ჯამურ მონაცემთა მარტივი შედარების გზით. მაგრამ განსხვავების მიზეზების დადგენისთვის ანუ სტატისტიკური ასიმეტრიის გამოვლენისათვის პრაქტიკაში გამოიყენება ე.წ. „სარკინო-საქონლო შედარების“ მეთოდი. ამ მეთოდის არსი მდგომარეობს შემდეგში: ორი დაინტერესებული ქვეყნის საბაჟო და სტატისტიკის სამსახურების წარმომადგენლები, წინასწარი შეთანხმების საფუძველზე, ახორციელებენ ორ სავაჭრო პარტნიორს შორის კონკრეტული პერიოდის განმავლობაში გადაადგილებული სასაქონლო ნაკადების სიდიდის შედარებას პირველადი მონაცემების საფუძველზე. შედარების შედეგად შეირჩევა საქონლის წრე, სადაც ყველაზე დიდი განსხვავება ფიქსირდება და ამის შემდეგ იწყება დეტალური კვლევა ოპერაციის განხორციელების თარიღის, ექსპორტიორი ან იმპორტიორი კომპანიის, წარმოშობისა და ტრანზიტის ქვეყნების და სხვა დეტალების ერთობლივი განხილვით. შედეგად შესაძლებელია განსხვავების რეალური მიზეზების დადგენა.

ეკონომიკური თეორიის თანამედროვე პრობლემები

საერთაშორისო პრაქტიკის საფუძველზე ჩამოყალიბებული, ქვეყნების ექსპორტისა და იმპორტის მონაცემებს შორის განსხვავების, ძირითადი მიზეზები სარკინო-საქონლო შედარებებში შეიძლება იყოს:

● განსხვავება CIF (იმპორტის შემთხვევაში) და FOB (ექსპორტის შემთხვევაში) ფასებს შორის.

ქვეყნების უმრავლესობა ექსპორტს აღრიცხავს FOB ფასის, ხოლო იმპორტს — CIF ფასის ბაზაზე. ამასთან, იმპორტის ღირებულების დეტალური შესწავლისათვის აუცილებელია მისგან CIF ფასის გამიჯვნა. ზოგადი მეთოდოლოგიის თანახმად, აღნიშნული განსხვავება მერყეობს 10-12 პროცენტის ფარგლებში, რომელიც მოიცავს ტვირთის ტრანსპორტირებისა და დაზღვევის ხარჯებს. აღნიშნული მაჩვენებლის სიდიდე, ბუნებრივია, განსხვავებული იქნება ცალკეული ქვეყნების მიხედვით ტერიტორიული სიახლოვის ფაქტორის გათვალისწინებით;

● პარტნიორი ქვეყნების მიერ ოპერაციების აღრიცხვის დროს განსხვავება.

რაც უფრო შორ მანძილზე მდებარეობენ მოვაჭრე ქვეყნები ერთმანეთისგან, მით მაღალი იქნება აღნიშნული განსხვავების არსებობის ალბათობა. მაგალითად, ქვეყანა-ექსპორტიორის საქონელმა გადაკვეთა მისი სახელმწიფო საზღვარი სააღრიცხვო პერიოდის ბოლოს, ხოლო ქვეყანა-იმპორტიორის საზღვარზე გადავიდა მხოლოდ შემდეგი სააღრიცხვო წლის დასაწყისში. ამ შემთხვევაში სააღრიცხ-

ვო წლის ბოლოს ქვეყანა-იმპორტიორისათვის მოცემული საქონელი “იმყოფება გზაში” და არ შეიძლება დაფიქსირებული იყოს, როგორც სააღრიცხვო წლის იმპორტი. თუმცა, ე.წ. „საქონელი გზაში“ შეიძლება გახდეს მონაცემებს შორის განსხვავების აღმოცენების მიზეზი მხოლოდ ქვეყანა-კონტრაგენტებისათვის, რომლებსაც არ გააჩნიათ საერთო სახელმწიფო საზღვარი. მაგრამ გამონაკლისის არსებობა ამ შემთხვევაშიც დასაშვებია, თუ ადგილი ექნება საბაჟო საზღვარზე ამა თუ იმ მიზეზით ტვირთის დაყოვნების ფაქტს.

- პარტნიორი ქვეყნის აღრიცხვაში სხვადასხვა მიდგომის გამოყენება. როგორც წესი, ექსპორტის დროს, სავაჭრო პარტნიორის როლში გამოდის საბოლოო დანიშნულების ქვეყანა, იმპორტის დროს — მოვაჭრე ან წარმოშობის ქვეყანა. საქართველოში ორივე შემთხვევაში პარტნიორად მოიაზრება საქონლის მომწოდებელი (იმპორტის შემთხვევაში) და საბოლოო დანიშნულების (ექსპორტის შემთხვევაში) ქვეყანა;

- განსხვავებული სასაქონლო კლასიფიკაციების გამოყენება, რომელიც მნიშვნელოვნად ართულებს ორ ქვეყანას შორის გადაადგილებული სასაქონლო ნაკადების შედარების პროცესს.

- აღრიცხვის დროს ტერიტორიის არასრული აღრიცხვა. საკითხი ეხება ქვეყნის ხელისუფლების მიერ არაკონტროლირებად ტერიტორიებს;

- ექსპორტისა და იმპორტის აღრიცხვის „ზოგადი“ და „სპეციალური“ სისტემების გამოყენება;

განსაკუთრებულ სირთულეს წარმოადგენს ჯამობრივი მაჩვენებლების ურთიერთშედარება. „სპეციალური“ სისტემით აღრიცხვისას საგარეო ვაჭრობაში აისახება ეროვნული წარმოების საქონელი, აგრეთვე, ქვეყანაში საბაჟო კონტროლის ქვეშ გადასამუშავებლად შემოზიდული და „ნაციონალიზებული“ (უცხოური წარმოების საქონელი, რომელმაც გაიარა საბაჟო განმენდა და გატანილ იქნა უცხოეთში გადაუმუშავებელი სახით) საქონელი. „ზოგადი“ სისტემით საგარეო ვაჭრობის საქონელბრუნვის გაანგარიშებისას „სპეციალური“ სისტემით აღრიცხულ საქონელს დაემატება „თავისუფალი ზონიდან“ გაზიდული (შემოზიდული) საქონლის ღირებულება.

- საქონლის ღირებულების აღრიცხვა ეროვნულ ვალუტაში და სავალუტო კურსების ფლუქტუაცია.

ზოგიერთ ქვეყანაში უცხოურ ვალუტაში გამოსახული საქონლის ღირებულების გადაანგარიშება ხორციელდება ექსპორტირების (იმპორტირების) მომენტში ქვეყანაში მოქმედი კურსის მიხედვით. ზოგ ქვეყანაში კი (დიდი ბრიტანეთი) — ეროვნული ვალუტის საშუალო თვიური კურსის საფუძველზე აშშ დოლართან მიმართებაში;

- არაორგანიზებული ვაჭრობა, რომელიც გამოწვეულია საბაჟო ღირებულების ზღვარს ქვემოთ არსებული ტვირთების არადეკლარირებით. ზოგიერთ შემთხვევაში ამ სახის ვაჭრობა მნიშვნელოვან მასშტაბებს აღწევს. აღნიშნული ზღვარიც განსხვავებულია ქვეყნების მიხედვით;

- შეცდომები დაშვებული საქონლის დეკლარირების დროს: ქვეყნის ან საქონლის კოდის არასწორად მითითება, ღირებულებებისა და წონის არასწორად დაფიქსირება და მრავალი სხვა, რასაც პრაქტიკაში საკმაოდ ხშირად აქვს ადგილი.

პრაქტიკაში ღირებულებით მაჩვენებლებთან ერთად საკმაოდ აქტიურად გამოიყენება მოცულობითი მაჩვენებლების შედარება, რომლებიც უფრო ზუსტ წარმოდგენას იძლევიან სასაქონლო ნაკადების მოძრაობის სრულად აღრიცხვაზე.

განსხვავების მიზეზები შეიძლება იყოს აგრეთვე საერთაშორისო მეთოდოლოგიიდან გადახრები საქონელთა წრის ნაწილში, რომელსაც აღრიცხავს საგარეო ვაჭრობის სტატისტიკა.

განსხვავებათა მნიშვნელოვანი ნაწილი გამოწვეულია იმით, რომ საგარეო ვაჭრობის საბაჟო სტატისტიკის მეშვეობით ქვეყნების ნაწილი განსხვავებულად ახორციელებს ფიზიკური პირების მიერ შემოყვანილი სატრანსპორტო საშუალებების აღრიცხვას. მაგალითად, აზერბაიჯანი ცალკე აღრიცხავს ავტომობილების იმპორტს და არ ასახავს მას მთლიან იმპორტში.

არაფორმალურ პირობებში სარკისებური შედარების ჩატარება გართულებულია, რადგან ქვეყნების უმრავლესობა არ ავრცელებს ინფორმაციას პარტნიორებისა და სასაქონლო ჭრილში. აგრეგირებული მონაცემების შედარება ზოგადი ტენდენციის დანახვის საშუალებას მოგვცემს, თუმცა, ასეთ შემთხვევაში შეუძლებელია განსხვავების მიზეზების დადგენა.

არ არის სარწმუნო ანგარიშგების დოკუმენტაცია და სავარაუდო მონაცემები არაორგანიზებული სავაჭრო ოპერაციების, აგრეთვე

კონტრაბანდული გზით საქონელმიმოქცევის შემთხვევაში. დიდ სირთულეებთან არის დაკავშირებული ჩრდილოვანი ექსპორტისა და იმპორტის მოცულობების დადგენა, რადგან არ არსებობს არავითარი პირდაპირი ინფორმაცია მის შესახებ.

მონაცემებს შორის განსხვავების ანუ სტატისტიკური ასიმეტრიის დონე შეიძლება გაიზომოს შემდეგი ტოლობის საშუალებით:

$$DIF_{st}^{ij} = \frac{Imp_{st}^{ij} - Exp_{st}^{ij}}{Imp_{st}^{ij}}$$

სადაც, Imp_{st}^{ij} - არის j ქვეყნის მიერ რეგისტრირებული s საქონლის იმპორტი განხორციელებული i ქვეყნიდან t პერიოდში;

Exp_{st}^{ij} - არის i ქვეყნის მიერ რეგისტრირებული s საქონლის ექსპორტი განხორციელებული j ქვეყნიდან t პერიოდში.

აღნიშნული ფორმულის გამოყენებით მოვახდინეთ სტატისტიკური ასიმეტრიის დონის პრაქტიკული გაანგარიშებები საქართველოს ერთ-ერთი სტრატეგიული სავაჭრო პარტნიორის აშშ-ის მაგალითზე, საქართველო-აშშ-ის ორმხრივი ვაჭრობის რეალურ მონაცემებზე დაყრდნობით (ცხრილი №1).

ცხრილი №1.

საქართველო-აშშ ვაჭრობის მონაცემების ასიმეტრია

მლნ. აშშ დოლარი

	საქსტატი		აშშ-ის აღწერის სახელმწიფო ბიურო		ასიმეტრიის დონე (%)	
	ექსპორტი	იმპორტი	ექსპორტი	იმპორტი	საქართველო როგორც ექსპორტიორი	საქართველო როგორც იმპორტიორი
2004	21.2	110.9	77.7	227.1	72.7	-104.8
2005	26.7	146.9	194.4	213.9	86.2	-45.6
2006	58.5	129.6	105.3	263.5	44.4	-103.3
2007	149.0	203.9	211.6	364.2	29.6	-78.6
2008	102.2	358.1	207.8	586.5	50.8	-63.8
2009	36.9	231.6	69.6	363.8	47.0	-57.1
2010	187.2	181.0	197.8	301.1	5.3	-66.4
2011*	143.5	245.8	176.1	579.3	18.5	-135.7
2012**	52.8	79.0	184.4	50.6	-4.4	-133.6

* წინასწარი მონაცემები

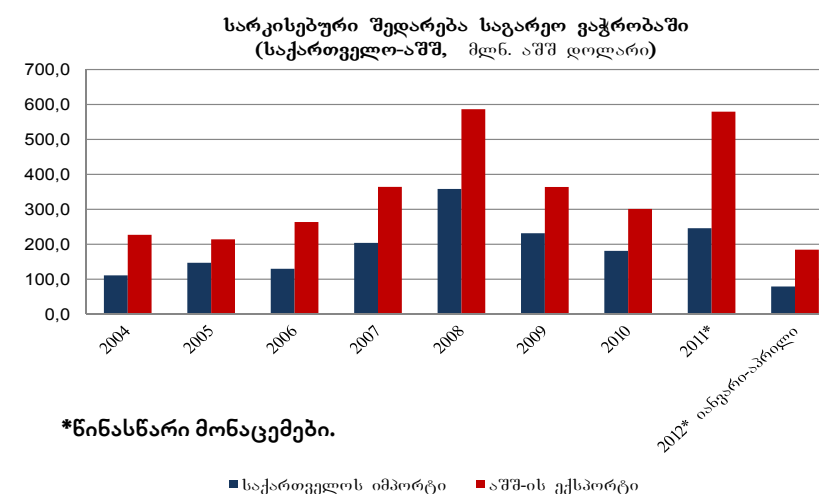
** იანვარი-აპრილის მონაცემები.

როგორც ჩანს, სტატისტიკური ასიმეტრიის დონე აშშ-ის შემთხვევაში იმპორტში უფრო მაღალია, ვიდრე ექსპორტში. ასეთი დიდი განსხვავება, გარდა დროითი ფაქტორისა, შეიძლება გამოწვეული იყოს შემდეგი მიზეზით: ქართული კომპანიის მიერ აშშ-ში საქონლის შესყიდვისთანავე ამერიკული მხარე აფიქსირებს ექსპორტს საქართველოს მიმართულებით (საქართველო, როგორც საბოლოო დანიშნულების ქვეყანა). რადგან საქონელი აშშ-დან ძირითადად საზღვაო გადაზიდვების გზით შემოდის, ტვირთის მფლობელს, საკუთარი ბიზნეს ინტერესებიდან გამომდინარე, უფლება აქვს საბოლოო დანიშნულების ადგილამდე მოახდინოს საქონლის გადაყიდვა.

2012 წლის იანვარ-აპრილის მონაცემების მიხედვით საქართველოს, როგორც ექსპორტიორის ასიმეტრიის დონე -4.4 პროცენტია. ეს მაჩვენებელი საკმაოდ დაბალია და აღნიშნული განსხვავება შეიძლება აიხსნას დროითი ფაქტორით. კერძოდ, ამ პერიოდში საქართველოდან ექსპორტირებული 2.2 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების ტვირთს ჯერ არ ჩაუღწევია დანიშნულების ადგილამდე. საქონლის ეს ნაწილი აუცილებლად აისახება აშშ-ის მაისის იმპორტის მონაცემებში.

ქვემოთ მოცემული დიაგრამა №1 გვიჩვენებს განსხვავებას აშშ-ის ექსპორტისა და საქართველოს იმპორტის მონაცემებს შორის.

დიაგრამა №1.

საინტერესოა საქართველო-აშშ-ის ვაჭრობის მონაცემებს შორის არსებული განსხვავების განხილვა საქონლის ჭრილში. თუმცა, დასაწყისშივე უნდა აღინიშნოს მეთოდოლოგიური განსხვავებებიც. კერძოდ, ეს ორი ქვეყანა სხვადასხვა სასაქონლო კლასიფიკაციას იყენებს საზღვარზე საქონლის დეკლარირებისას. საქართველო იყენებს საგარეო ეკონომიკური საქმიანობის სასაქონლო ნომენკლატურის 2007 წლის ჰარმონიზებულ ვერსიას, ხოლო აშშ — საბოლოო გამოყენების კატეგორიების საფუძველზე აგებულ კლასიფიკატორს. გარდა აღნიშნულისა, ექსპორტის დეკლარირებისას საქართველო იყენებს FOB ფასს, ხოლო აშშ - FAS ფასს. იმპორტის აღრიცხვისას საქართველო იყენებს მოვაჭრე ქვეყნის კატეგორიას, ხოლო აშშ - წარმოშობის ქვეყნის. ექსპორტის შემთხვევაში ორივე ქვეყნის მიდგომა ერთნაირია — საბოლოო დანიშნულების ქვეყნის გამოყენება.

რადგან ასიმეტრიის ყველაზე მაღალი დონე ფიქსირდება 2011 წლის იმპორტში, ამიტომ სასაქონლო ჭრილში არსებული განსხვავება განვიხილოთ სწორედ მოცემული პერიოდის მონაცემთა ბაზაზე (ცხრილი №2).

ცხრილი №2.

აშშ-დან საქართველოში იმპორტირებული უმსხვილესი სასაქონლო ჯგუფები 2011* წელს

	აშშ-ის ექსპორტი	საქართველოს იმპორტი	მლნ. აშშ დოლარი	
			განსხვავება	
მსუბუქი ავტომობილები	202.5	129.6	72.9	
ქათმის ხორცი	101.3	33.0	68.3	
ნავთობპროდუქტები	56.7	0.8	55.9	

* წინასწარი მონაცემები

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ყველაზე დიდი განსხვავება, 72.9 მლნ. აშშ დოლარი, ფიქსირდება მსუბუქი ავტომობილების იმპორტში.

მნიშვნელოვანი განსხვავება, 68.3 მლნ. აშშ დოლარი, შეინიშნება ქათმის ხორცის იმპორტში. აშშ-ს მონაცემებით, 2011 წელს საქართველოში ექსპორტზე გაგზავნილი აქვს 101.3 მლნ. აშშ დოლარ-

ის ღირებულების პროდუქტი, ხოლო საქართველოს სტატისტიკა ოფიციალური დეკლარირებული მონაცემებით აფიქსირებს 33.0 მლნ. აშშ დოლარის ქათმის ხორცის იმპორტს პარტნიორი ქვეყნიდან.

55.9 მლნ. აშშ დოლარის განსხვავებაა ნავთობპროდუქტებში. კერძოდ, აშშ-ის აღწერების ბიუროს მონაცემებით, ამ პერიოდში საქართველოში ექსპორტირებული იყო 56.7 მლნ. აშშ დოლარის ღირებულების ნავთობპროდუქტები, ხოლო საქართველოს მხარის მიერ აშშ-დან იმპორტში დეკლარირებულია 771.8 ათასი აშშ დოლარის შესაბამისი პროდუქცია.

სპეციალური სავაჭრო კომპანიების წახალისებისა და საქართველოს, როგორც რეგიონული ჰაბის ჩამოყალიბების პოლიტიკიდან გამომდინარე, ეჭვგარეშეა, რომ მომავალში აშშ-დან საქართველოს მიმართულებით წამოსული საქონლის მოცულობა, მისი შემდგომი რეექსპორტის მიზნით, კიდევ უფრო გაიზრდება და განსხვავებაც უფრო სოლიდური გახდება.

მაგრამ, ამავე დროს თუ გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს, რომ აშშ იმპორტს აღრიცხავს წარმოშობის ქვეყნის მიხედვით, ამ მხრივ დავინახავთ გარკვეულ უზუსტობებს აშშ-ის მონაცემებში. აშშ-ის აღწერების ბიუროს მონაცემებით, საქართველოდან იმპორტში ფიქსირდება ისეთი სახის პროდუქცია, როგორიცაა: ნედლი ყავა, მოლუსკები, დაუმუშავებელი ალმასი და ბრილიანტის თვლები, მოტოციკლები, სამედიცინო აპარატურა, რომლებიც საქართველოში ნამდვილად არ იწარმოება.

როგორც ჩანს, განსხვავებები საკმაოდ სოლიდურია და მის შესამცირებლად აუცილებელია შესაბამისი ქვეყნებთან სარკისებური შედარებების ჩატარება.

წარმოებული გათვლები საშუალებას იძლევა გაიზომოს პარტნიორი ქვეყნების მონაცემებს შორის არსებული განსხვავების დონე, მაგრამ ასეთი ზოგადი ინფორმაცია არ არის საკმარისი დავადგინოთ ამ განსხვავებების რეალური მიზეზები.

სტატისტიკური ასიმეტრიის დონე შეიძლება გაანგარიშდეს ასევე, პროდუქციების ჭრილში. ამის საფუძველზე გამოვლინდება ტენდენციურობა რომელიმე კონკრეტული საქონლის ან საქონელთა ჯგუფის მიმართ და ექსპერტების მუშაობა, განსხვავების მიზე-

ზების დასადგენად, წარმართება შესაბამისი მიმართულებით.

მონაცემების ანალიზი კიდევ ერთხელ ადასტურებს საქართველოში პროდუქციის გარკვეული მოცულობის არაორგანიზებული გზით მიმოქცევაზე. პარტნიორი ქვეყნების მონაცემებს შორის არსებულ მნიშვნელოვან განსხვავებაზე და კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს არსებული პრობლემის გადასაჭრელად სარკისებური შედარების სტატისტიკის წარმოების აუცილებლობას. თუმცა, ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ოფიციალური სტატისტიკური მონაცემების ნაწილობრივი უზუსტობის მიუხედავად, ისინი მიმდინარე პროცესების და საერთო ტენდენციის გამოვლენის საშუალებას მაინც იძლევა.

იმისათვის, რომ ქვეყნებს ჰქონდეთ საშუალება სისტემატიურად გააანალიზონ საგარეო ვაჭრობაში მიმდინარე პროცესები, მოახდინონ საექსპორტო და საიმპორტო ნაკადების სიზუსტის მონიტორინგი, მნიშვნელოვან ხელშეწყობ ფაქტორს წარმოადგენს სხვადასხვა ქვეყნებთან ორმხრივი შეთანხმებების გაფორმება ეკონომიკური თანამშრომლობისა და მონაცემთა ურთიერთგაცვლის საკითხებში. ეს პროცესი ამჟამად საკმაოდ აქტიურად მიმდინარეობს საქართველოში, რაც ხელს შეუწყობს ქვეყნებს შორის კავშირების გაღრმავებას და თანამშრომლობის გაძლიერებას როგორც სამთავრობო, ისე უწყებრივი სტრუქტურების დონეზე.

ადამიანის პიპედიკოპოზიციის უწყვეტობა ქვეყანა-სახელმწიფოს სოციალურ-პოლიტიკური პოლიტიკა*

ეთერ თაკალანძე
ემდ

ადამიანის (ერი, კაცობრიობა) კულტურული თვითგანვითარება გულისხმობს კონკრეტულ ქვეყანაში მკვიდრი ადამიანური (კეთილგონიერული) უნარ-ჩვევების ევოლუციურ განვითარებას, რომელიც ადამიანის მემკვიდრეობითობის სოციალურ ბუნებას ეფუძნება. იგი ურთიერთისაგან დამოუკიდებელი, ორი – სახელმწიფოებრივი და რელიგიური – სამსახურის თანაარსებობის პირობებში განხორციელდება; უზენაესი კანონის – „ლაზარე“-ს განსაზღვრულობა, რომ დამდეგ 2000-წლებში ადამიანის კეთილგონიერების დონის ახალ ეტაპობრივ (მე-6) საფეხურზე ამაღლებამ საფუძველი უნდა შექმნას მისი ბოლო, ანუ მე-7 საფეხურზე ამაღლებისათვის¹, არის კონკრეტული **ახალი სიტყვა**, რომელიც მოიცავს ახალ სამეცნიერო ინფორმაციულ წყაროს; – წყაროს საიმისოდ, რომ ამ, დამდეგი, ახალი დროის საზოგადოებრივ ურთიერთობებში აღნიშნული ორი სამსახურის ფუნქციები უნდა გადაისინჯოს; – რომ ადამიანზე სახელმწიფოს ძალადობრივი და რელიგიური ზეგავლენა დიდწილად, მეცნიერებამ უნდა ჩაანაცვლოს.

აღნიშნული ინფორმაცია, ცხადია დედამიწაზე სოციალური ეკონომიკის ახლებურად (მეცნიერებაზე დაყრდნობით) წარმართვის აუცილებლობაზე მიანიშნებს. ეს მიანიშნება ქართული ენის (ლაზარე) კანონზე და ასო-ნიშნებზე დაყრდნობით გამიფრულად არის „ლაზარეში“ წარმოჩინებული და, თავისი არსით, ადამიანის მიმართ სოციალური მოთხოვნების გაშიფვრა; – ამ ფორმით, ე.ი. ლაზარეს ასო-ნიშნებით ერის ფუნქციაზე მიანიშნების წესით, არის წარმოჩინებული ის უზენაესი განსაზღვრულობა, რომ ადამიანის

1 ამგვარი განსაზღვრულობა თვალსაჩინოდ, ნახაზის სახით წარმოჩენილია ჩვენს სტატიაში, უ. „ეკონომიკა“, №7-8, 2004.

* იბეჭდება ავტორის დაუინებული მოთხოვნით, მისი სტილის დაცვით.